

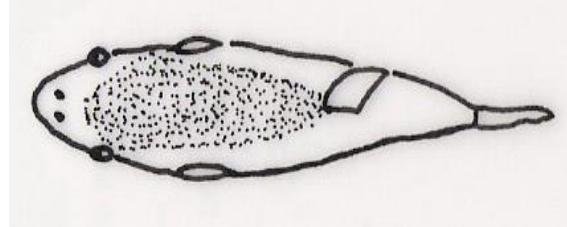
แมงดาทะเล และ ปลาปักเป้า

ตัวไหน กินได้ หรือ กินไม่ได้

- TTX มีชื่อว่า เตโตรโดท็อกซิน (Tetrodotoxin) พบครั้งแรกในปลาปักเป้าทะเล แมงดาถ้วย เป็นพิษที่มีองค์ประกอบพิษชนิดเดียว

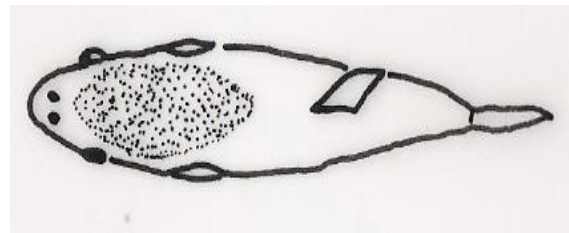
ปลาปักเป้าหลังเขียว (หนามที่ท้องยาวไปถึงครีบหาง)
ที่มา: บดินทร์ และพรรณทิพย์ (2554)

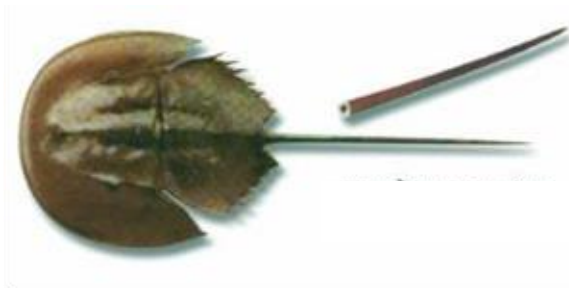
หนามที่ท้องยาวไปถึงครีบหาง (มีพิษ)
ที่มา: <http://budhosp.tripod.com/fugu.htm>

Lagocephalus spadiceus (ไม่มีพิษ)
ที่มา: <http://budhosp.tripod.com/fugu.htm>

หนามที่ท้องยาวไม่ถึงครีบหาง (ไม่มีพิษ)
ที่มา: <http://budhosp.tripod.com/fugu.htm>

แมงดาถ้วย (ลักษณะหางเป็นรูปวงกลม) มีพิษ
ที่มา : <https://phuketaquarium.org/horseshoe-crab/>

□

- PSP มีชื่อว่า พิษอัมพาตจากหอย (paralytic shellfish poison) พบครั้งแรกในหอยสองฝา ต่อมาพบในปลาปักเป้า น้ำจืด โดยเป็นกลุ่มของสารพิษที่มีหลายอนุพันธ์ซึ่งตัวแทนของสารพิษในกลุ่มนี้ คือ STX (แซคซิท็อกซิน: Saxitoxin)

ปลาปักเป้าน้ำจืด
ที่มา: อธิยา และคณะ (2539)

แมงดาจาน (ลักษณะทางเป็นรูปสามเหลี่ยม) ไม่มีพิษ
ที่มา : <https://phuketaquarium.org/horseshoe-crab/>

- ทั้ง TTX และ PSP เป็นสารพิษที่มีโครงสร้างแตกต่างกัน แต่ออกฤทธิ์เหมือนกันโดยไปขัดขวางหรือยับยั้งการทำงานของระบบประสาทและกล้ามเนื้อ ส่งผลเกิดอาการชาที่ลิ้น อาเจียน หากได้รับในปริมาณจะทำให้การเต้นของหัวใจผิดปกติ และเสียชีวิต
- ปัจจุบันนี้ยังไม่มียาที่ใช้ในการต้านพิษของ TTX และ PSP ดังนั้นการรักษาจึงเป็นแบบการประคับประคองจนอาการของผู้ป่วย
- มาตรฐานสินค้าเกษตร (มกษ 7022-2555) เรื่อง หอยสองฝามีชีวิตและเนื้อหอยสองฝาดิบ กำหนดให้ตรวจพบสารชีวพิษกลุ่มซาคิโทอกซินไม่เกิน 0.8 mg (2HCl) ต่อเนื้อหอย 1 kg
- ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 264) พ.ศ. 2545 เรื่อง อาหารที่ห้ามผลิต นำเข้า หรือจำหน่าย กำหนดให้ปลาปักเป้าทุกชนิดและอาหารที่มีเนื้อปลาปักเป้าทุกชนิดและอาหารที่มีเนื้อปลาปักเป้าเป็นส่วนผสมเป็นอาหารที่ห้ามผลิต นำเข้า หรือจำหน่าย เนื่องการแลปลาปักเป้าในประเทศไทยทำโดยคนงานที่ไม่ได้รับฝึกอบรม และการขายก็ไม่ได้แจ้งว่าเป็นเนื้อปลาปักเป้า ผู้ป่วยจึงมักได้รับพิษโดยไม่รู้ตัว

เอกสารอ้างอิง

- อธิยา กังสุวรรณ และคณะ. 2539. พิษของปลาปักเป้าน้ำจืด. เอกสารวิชาการฉบับที่ 11/2539. สถาบันวิจัย และพัฒนาอุตสาหกรรมสัตว์น้ำ, กรมประมง. 37 หน้า.
- บดินทร์ อธิพิงษ์ และ พรรณทิพย์ สุวรรณสาครกุล. 2554. ความเป็นพิษของปลาปักเป้าหลังเขียว (*Lagocephalus lunaris*) ในประเทศไทย. เอกสารวิชาการฉบับที่ 1/2554. กองพัฒนาอุตสาหกรรมสัตว์น้ำ, กรมประมง, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 33 หน้า.